

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Επιτάχυνση της διαδικασίας για την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας»

Ι. Γενικές Παρατηρήσεις

Με το προτεινόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ επιδιώκεται η προσαρμογή των διατάξεων του ν. 2773/1999 προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2003 «σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/ΕΚ» (στο εξής Οδηγία).

Θεμέλιο της απελευθέρωσης των αγορών ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε η εκτίμηση ότι ο ανταγωνισμός θα συμβάλει στο άνοιγμα των εθνικών αγορών ενέργειας, στην αύξηση των ενδοκοινοτικών εισαγωγών και στην πτώση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας (Μ.-Θ. Μαρίνου, Η πρόσβαση σε ενεργειακό δίκτυο – Η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2003, σελ. 35).

Η κοινοτική δράση στον τομέα της ενέργειας στηρίζεται σε δύο διατάξεις της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (στο εξής ΣυνθΕΚ) και, ειδικότερα, στο άρθρο 3, στοιχείο υ', όπου ορίζεται ότι η δράση της Κοινότητας για την εκπλήρωση της αποστολής της περιλαμβάνει τη λήψη μέτρων στον τομέα της ενέργειας (η πολύ γενική αυτή αρμοδιότητα δεν διακρίνει μεταξύ μέτρων ενεργειακού οικονομικού και αμιγώς ενεργειακού χαρακτήρα ούτε εξειδικεύεται σε κάποιο κεφάλαιο της ΣυνθΕΚ, πρέπει, όμως, να γίνει δεκτό ότι η αρμοδιότητα αυτή διατηρεί τη σημασία της, εφόσον πρόκειται για τη λήψη μέτρων αμιγώς ενεργειακού χαρακτήρα. Ως «μέτρα ενεργειακού οικονομικού χαρακτήρα» νοούνται τα μέτρα ενεργειακής πολιτικής που έχουν στόχο την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς,

εντάσσονται στον κύκλο των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Κοινότητας και ερείδονται στις διατάξεις της ΣυνθΕΚ για την εγκαθίδρυση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Τα «μέτρα αμιγώς ενεργειακού χαρακτήρα» συνδέονται με τα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών μελών και, κατά συνέπεια, υπόκεινται στις συντρέχουσες αρμοδιότητες της Κοινότητας, δηλαδή εφαρμόζεται για αυτά η αρχή της επικουρικότητας, Δ. Νίκας, Third Party Access και εσωτερική αγορά της ηλεκτρικής ενέργειας, ΕλλΔνη, 1999 [40], σελ. 1498) και στο άρθρο 154 ΣυνθΕΚ, όπου προβλέπεται ότι η Κοινότητα συμβάλλει στη δημιουργία και την ανάπτυξη διευρωπαϊκών δικτύων, όσον αφορά τα έργα υποδομής στον τομέα της ενέργειας, η δε δράση της αποσκοπεί στην προώθηση της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των εθνικών δικτύων, καθώς και της πρόσβασης σε αυτά. Οι ανωτέρω διατάξεις δεν διαμορφώνουν ένα ενιαίο νομικό πλαίσιο για την άσκηση κοινοτικής ενεργειακής πολιτικής, κοινοτικά, γίνεται όμως δεκτό, ότι μέτρα ενεργειακού οικονομικού χαρακτήρα στηρίζονται σε γενικότερες διατάξεις της ΣυνθΕΚ, όπως είναι οι διατάξεις για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ή οι διατάξεις πολιτικής δράσης συναφούς προς την ενεργειακή κοινοτικών, όπως, π.χ., η πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος [άρθρο 174 επ. ΣυνθΕΚ, βλ. Ι. Κ. Καρακωστα, Δ. Νίκα, Ενέργεια και Περιβάλλον στην Προοπτική της Ευρώπης, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1998, σελ. 50 – 51. Για την άρση των μονοπωλίων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας και την απελευθερωτική νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, βλ. Χ. Συνοδινού, Απελευθέρωση των μονοπωλίων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας και κοινοτικό δίκαιο, ΔΕΕ (11), 2000, σελ. 1073 επ.], καθώς επίσης, όπως αναφέρει η Οδηγία, τα άρθρα 47 παρ. 2 (δικαίωμα εγκατάστασης), 55 (δικαίωμα παροχής υπηρεσιών), 95 (προσέγγιση νομοθεσιών) της ΣυνθΕΚ. Έτσι, παρά την απουσία ρυθμίσεων πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου ειδικά για τον τομέα της ενέργειας, η Κοινότητα εφαρμόζει κοινοτικά ενεργειακά προγράμματα και λαμβάνει κοινοτικά μέτρα ενεργειακού οικονομικού χαρακτήρα με την έκδοση κανονισμών, οδηγιών και αποφάσεων.

Με σημείο εκκίνησης το ψήφισμα του Συμβουλίου Υπουργών του 1986, για τους «νέους στόχους της κοινοτικής ενεργειακής πολιτικής για το 1995 και τη σύγκλιση των πολιτικών των κρατών μελών» (ΕΕΚ 1986, ΕΕ L 241 της 25.9.1986, σελ. 0001 επ.), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέπτυξε, στο κείμενο «Η εσωτερική αγορά ενέργειας» (COM 88/238), τη βασική νομοθετική της θέση για την υλοποίηση του σκοπού της δημιουργίας κοινής αγοράς, η οποία στοχεύει στη βελτίωση της διαφάνειας, στη διευκόλυνση του ανταγωνισμού και στον παραμερισμό των στρεβλώσεων του (λ.χ. μέσω επιδοτήσεων). Η θέση αυτή οδήγησε σε διαδικασία τριών σταδίων απελευθέρωσης της αγοράς

ηλεκτρικής ενέργειας. Στο πρώτο στάδιο εντάσσονται οι Οδηγίες 90/377/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 29.6.1990, σχετικά με τη διαφάνεια των τιμών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας για τον τελικό βιομηχανικό καταναλωτή (ΕΕ L 185 της 17.7.1990, σελ. 0016 – 0024), και 90/547/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 29^{ης} Οκτωβρίου 1990, για τη διαμετακόμιση ηλεκτρικής ενέργειας μέσω των μεγάλων δικτύων (ΕΕ L 313 της 13.11.1990, σελ. 0030 – 0033). Σε δεύτερη φάση, εκδόθηκε η Οδηγία 92/96 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19.12.1996, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 27 της 30.1.1997, σελ. 0020 – 0029), η οποία ενσωματώθηκε εμπρόθεσμα στο ελληνικό δίκαιο με τον ν. 2773/1999. Η διαπίστωση, όμως, ότι τα κύρια εμπόδια επίτευξης μιας λειτουργικής και ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας σχετίζονται με την πρόσβαση στο δίκτυο, την τιμολόγηση των υπηρεσιών του δικτύου και τον διαφορετικό βαθμό ανοίγματος της αγοράς μεταξύ των κρατών μελών (σκέψη 5 του προοιμίου της Οδηγίας, καθώς και Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 96/92 και 98/30, όσον αφορά τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, COM [2001] 125, της 13.3.2001 και τροποποιη_ένη Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης των οδηγιών 96/92/ΕΚ και 98/30/ΕΚ, όσον αφορά τους κανόνες για τις εσωτερικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου COM [2002] 304, της 7.6.2002), οδήγησε στην αναθεώρηση της Οδηγίας 96/92/ΕΚ και στην έκδοση μιας νέας Οδηγίας Επιτάχυνσης (Acceleration Directive), με την οποία υλοποιείται η μετάβαση στην τρίτη φάση της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (σχετικά, Χ. Συνοδινού, Η απελευθέρωση τη αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας βάσει του κοινοτικού δικαίου, ΕΕΕυρΔ, 2000, σελ. 33 επ., του ιδίου, Απελευθέρωση των μονοπωλίων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας και κοινοτικό δίκαιο, ό.π., σελ. 1073 επ., Ευγ. Παπαθανασοπούλου, Η εφαρμογή της Οδηγίας 96/92 αναφορικά με τους κανόνες για την εσωτερική αγορά της ηλεκτρικής ενέργειας_ νόμος 2773/1999, ΕΕΕυρΔ, 2000, σελ. 63 επ, Μ. Θ. Μαρίνου, ό.π., σελ. 36 επ. και 113 επ., ιδίου, Η νέα Οδηγία Επιτάχυνσης 2003/54 για την πλήρη απελευθέρωση των εθνικών αγορών ενέργειας, Ενεργ&Δικ, 2004, σελ. 17 επ.).

Η Οδηγία ορίζει τους κανόνες σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (άρθρα 3 – 5), ρυθμίζει τις διαδικασίες χορήγησης αδειών και υποβολής προσφορών για τη δημιουργία νέου δυναμικού (άρθρα 6 και 7) και επιτάσσει τον νομικό διαχωρισμό της διαχείρισης των δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας από τις δραστηριότητες παραγωγής και προμήθειας (άρθρα 10 και 15). Καθιερώνει ως μο-

ναδικό πλέον σύστημα πρόσβασης τρίτων στο δίκτυο τη ρυθμιζόμενη πρόσβαση (Regulated Third Party Access), την πρόσβαση, δηλαδή, στο δίκτυο μεταφοράς και διανομής μέσω δημοσιευμένων και εκ των προτέρων εγκεκριμένων τιμολογίων από την εκάστοτε εθνική ρυθμιστική αρχή ενέργειας (άρθρο 20). Θεσπίζει ένα πλαίσιο κανόνων για τη δημιουργία και λειτουργία ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών ενέργειας, υιοθετώντας, έτσι, τη θέση ότι οι συμμετέχουσες στην αγορά ενέργειας επιχειρήσεις υποβάλλονται σε ελάχιστο περιοριστικό γραφειοκρατικό καθεστώς («red tape minimum», Μ.-Θ. Μαρίνου, Η πρόσβαση σε ενεργειακό δίκτυο – Η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ό.π., σελ. 129). Οι αρχές αυτές είναι εντελώς ανεξάρτητες από τα συμφέροντα του κλάδου της ηλεκτρικής ενέργειας και υπεύθυνες για τη διασφάλιση της αμεροληψίας, του ουσιαστικού ανταγωνισμού και της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς (άρθρο 23 παρ. 1). Προβλέπει, τέλος, τη δυνατότητα επιβολής υποχρεώσεων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας στις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας, προκειμένου να διασφαλίζεται η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, η προστασία των καταναλωτών και η προστασία του περιβάλλοντος (άρθρα 3 και 4).

Η Οδηγία συμπληρώνεται από τον Κανονισμό 1228/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26.6.2003 (ΕΕ L 176 της 15.7.2003, σελ. 0001 – 0010), σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας.

Στη χώρα μας, ο νομοθέτης, επιλέγοντας την οδό της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας μέσω της δημιουργίας ειδικής εποπτικής αρχής, ίδρυσε με τον ν. 2773/1999 τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (στο εξής Ρ.Α.Ε.) και την επιφόρτισε με γνωμοδοτικές, ελεγκτικές, κυρωτικές αρμοδιότητες και αρμοδιότητες συμβιβασμού (ενδεικτικά, Αικ. Ηλιάδου, Ο ρόλος του κράτους στην αγορά ενέργειας και η ρυθμιστική αρχή ενέργειας, σε Πρακτικά Ημερίδας με θέμα «Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας», Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2002, σελ. 65 – 76, Χ. Συνοδινού, Η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας βάσει του κοινοτικού δικαίου, ό. π., σελ. 52 – 54).

Το παρόν Νοσχ αναβαθμίζει, κατ' επιταγήν της Οδηγίας, τον ρόλο της Ρ.Α.Ε. ως εθνικής ρυθμιστικής αρχής αρμόδιας για τη διαφάλιση της εύρυθμης και ανταγωνιστικής λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικότερα, ενισχύει τον ελεγκτικό ρόλο της, ορίζοντας ότι η Ρ.Α.Ε. εποπτεύει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας σε όλους τους τομείς της (άρθρο 2 παρ. 1 του Νοσχ) και παρακολουθεί την τήρηση του Κώδικα Δεοντολογίας, μέσω της υποβολής ετήσιας έκθεσης από τον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς και τον διαχειριστή του δικτύου διανομής (άρθρα 12 παρ. 1 και 26 παρ. 3 του Νοσχ). Αναβαθμίζει τον γνωμοδοτικό ρόλο της, προβλέποντας

την έγκριση από τη ΡΑΕ των μεθοδολογιών τιμολόγησης υπηρεσιών πρόσβασης στο σύστημα μεταφοράς και το δίκτυο διανομής (άρθρα 2 παρ. 2 και 19 παρ. 1 του Νσχ), ενώ, σε ορισμένες περιπτώσεις, καθιστά τη γνώμη της από απλή, σύμφωνη (άρθρα 9 και 10 παρ. 1 του Νσχ). Ενδυναμώνει, τέλος, τον κυρωτικό ρόλο της, θεσπίζοντας αρμοδιότητα της Ρ.Α.Ε. να εκδίδει αποφάσεις, δεσμευτικές για τα μέρη, επί καταγγελιών κατά του κυρίου και του διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ή του δικτύου διανομής για παραβάσεις των εκ του νόμου οριζόμενων υποχρεώσεών τους (άρθρο 2 παρ. 5 του Νσχ).

II. Παρατηρήσεις επί των επιμέρους άρθρου του Νσχ

1. Επί του άρθρου 1 παρ. 1 του Νσχ

Προκειμένου να τηρηθεί ο υφολογικός κανόνας, που διέπει ολόκληρο το κείμενο του Νσχ και του τροποποιούμενου με αυτό νόμου, σύμφωνα με τον οποίο, πριν από την για πρώτη φορά χρήση ενός αρκτικόλεξου, παρατίθεται ολόκληρη η αντίστοιχη φράση (πρβλ. την ισχύουσα διάταξη των άρθρων 2 εδάφιο 5 για Δ.Ε.Η., 2 εδάφιο 19 για Α.Π.Ε., 3 παρ. 3 για Ρ.Α.Ε., κ.ό.κ.), θα μπορούσε, στην προτεινόμενη διάταξη, πριν από τη χρήση του αρκτικόλεξου «Δ.Ε.Η.», να γραφεί η πλήρης επωνυμία της, δηλαδή η φράση «Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού».

2. Επί του άρθρου 1 παρ. 3 του Νσχ

Στη διάταξη αυτή, προφανώς εκ παραδρομής, αναφέρεται ο Κανονισμός 4046/1989 του Συμβουλίου (ΕΕΕ L. 257), αντί του ορθού Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθμ. 4064/89 του Συμβουλίου, της 21.12.1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ L 395 της 30.12.1989, σελ. 1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1310/97 (ΕΕ L 180 της 9.7.1997, σελ. 1).

3. Επί του άρθρου 2 παρ. 1 υποπερ. θθ) του Νσχ

Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, η Ρ.Α.Ε., στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, παρακολουθεί και ελέγχει την ασφάλεια εφοδιασμού της χώρας σε ηλεκτρική ενέργεια. Συνοψίζει δε τις παρατηρήσεις της, από την παρακολούθηση αυτή, σε έκθεση, την οποία συντάσσει κάθε δύο έτη, δημοσιοποιεί και υποβάλλει στον Υπουργό Ανάπτυξης και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Με το άρθρο 4 της Οδηγίας εισάγεται η υποχρέωση των ρυθμιστικών αρχών των κρατών μελών να περιλαμβάνουν στην έκθεση αυτή, όχι μόνο τις παρατηρήσεις τους, αλλά, επιπλέον, και τα μέτρα που έχουν ληφθεί ή που προβλέπεται να ληφθούν για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που προκύ-

πτουν σχετικά με την ασφάλεια εφοδιασμού.

4. Επί του άρθρου 2 παρ. 2 του Νσχ

Με τη διάταξη αυτή συμπληρώνεται ο κατάλογος των αρμοδιοτήτων της Ρ.Α.Ε. με την αρμοδιότητα της γνωμοδότησης για τον καθορισμό των όρων και των προϋποθέσεων πρόσβασης στο Σύστημα και το Δίκτυο, καθώς και της έγκρισης των μεθοδολογιών για την τιμολόγηση των υπηρεσιών αυτών. Δεδομένου ότι το άρθρο 23 παρ. 2 περ. β' της Οδηγίας καθιστά, περαιτέρω, τις ρυθμιστικές αρχές υπεύθυνες για τον καθορισμό ή την έγκριση και των μεθοδολογιών για τους όρους και τις προϋποθέσεις και της παροχής των υπηρεσιών εξισορρόπησης, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να επεκταθεί η ανωτέρω αρμοδιότητα της Ρ.Α.Ε. και στο πεδίο αυτό.

Εξ άλλου, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 23 της Οδηγίας, οι ρυθμιστικές αρχές έχουν το δικαίωμα να απαιτούν από τους διαχειριστές δικτύων μεταφοράς και διανομής να τροποποιούν, αν χρειάζεται, μεταξύ άλλων, τις μεθοδολογίες τιμολόγησης, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι είναι αναλογικές και ότι εφαρμόζονται αμερόληπτα. Ενόψει των ανωτέρω, σκόπιμο θα ήταν, ενδεχομένως, να συμπεριληφθεί στον κατάλογο αρμοδιοτήτων της Ρ.Α.Ε. και η αρμοδιότητα αυτή.

5. Επί του άρθρου 2 παρ. 4 του Νσχ

Με την εν λόγω διάταξη ορίζονται εξαιρετικά σύντομες δικονομικές προθεσμίες για τον προσδιορισμό και τον επαναπροσδιορισμό (μετά από αναβολή) δικασίμου, καθώς και την έκδοση απόφασης επί αιτήσεων ακυρώσεως κατά των αποφάσεων της Ρ.Α.Ε.. Παρά τις πρακτικές δυσχέρειες, που, ενδεχομένως, συναντήσει η εφαρμογή της διάταξης αυτής, γίνεται δεκτό ότι, στις περιπτώσεις των αποφάσεων της Ρ.Α.Ε., η αποτελεσματική έννομη δικαστική προστασία (άρθρο 6 Ε.Σ.Δ.Α.) συναρτάται άμεσα προς το χρονικό διάστημα εκδίκασης και έκδοσης οριστικής απόφασης, δεδομένου ότι, μέσω της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, προστατεύονται και οι καταναλωτές (βλ. Χ. Συνοδινού, Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και κανόνες ανταγωνισμού, ό.π., σελ. 104-105).

6. Επί του άρθρου 3 παρ. 2 του Νσχ

Με τη διάταξη αυτή καταργείται η υποχρέωση της Ρ.Α.Ε. να δημοσιοποιεί τους πόρους της που προέρχονται από ανταποδοτικά τέλη, μολονότι, σύμφωνα με το άρθρο 17 του Κανονισμού Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ρ.Α.Ε. (π.δ. 139/2001), η Ρ.Α.Ε. δημοσιεύει τα αποτελέσματα κάθε χρήσης, καθώς και ισολογισμό (που περιλαμβάνει και τον οικονομικό απολογισμό). Σε περίπτωση ανταποδοτικών τελών που, ενδεχομένως, μετακυλίο-

νται στους καταναλωτές, η δημοσιοποίησή τους, θα εξυπηρετούσε τις αρχές της δημοσιότητας και της διαφάνειας, που διέπουν τη δράση των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών.

7. Επί του άρθρου 4 παρ. 2 του Νσχ

Με τη διάταξη αυτή εισάγεται ειδική ρύθμιση υπέρ της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρικού (στο εξής Δ.Ε.Η.), σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση που «προκύπτουν έκτακτες ανάγκες για τον απρόσκοπτο ενεργειακό εφοδιασμό Μη Διασυνδεδεμένου Νησιού, άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας χορηγείται στη ΔΕΗ Α.Ε., ... για όσο χρόνο διαρκούν οι έκτακτες ανάγκες» (βλ. και Έ. Αδαμαντίδου, Η οδηγία 96/92/ΕΚ και η ενσωμάτωσή της στην ελληνική έννομη τάξη, ό.π., σελ. 18). Εάν η ειδική αυτή πρόβλεψη εντάσσεται στον σκοπό του άρθρου 24 εδάφ. 1, 2 και 3 της Οδηγίας, περί της λήψης των αναγκαίων μέτρων διασφάλισης σε περίπτωση αιφνίδιας κρίσης στην ενεργειακή αγορά ή όταν – μεταξύ άλλων – απειλείται η αρτιότητα ενός δικτύου, τότε τα μέτρα αυτά πρέπει να κοινοποιούνται αμελλητί στα άλλα κράτη μέλη και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

8. Επί του άρθρου 4 του Νσχ

α) Το άρθρο 4 του Νσχ περιλαμβάνει μόνο μία παράγραφο και, ως εκ τούτου, η αρίθμησή της θα ήταν, ίσως, περιττή.

β) Το άρθρο 11 παρ. 4 περ. β' του ν. 2773/1999, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί από το άρθρο 4 του Νσχ, ορίζει το περιεχόμενο της πρόσκλησης που δημοσιεύει η Ρ.Α.Ε., στις περιπτώσεις που προκηρύσσεται δημόσιος διαγωνισμός για τη δημιουργία νέου δυναμικού. Δεδομένου ότι σύμφωνα με την παρ. 3 εδάφ. γ' του άρθρου 7 της Οδηγίας, η πρόσκληση αυτή περιέχει, επιπλέον, λεπτομερή αναγραφή των προδιαγραφών της ανάθεσης της σύμβασης, ώστε να διασφαλισθεί, κατά το δυνατόν, η διαφάνεια και η αμεροληψία της διαδικασίας, σκόπιμη θα ήταν, ενδεχομένως σχετική συμπλήρωση της διάταξης αυτής.

γ) Η παρ. ζ) του ως άνω άρθρου του ν. 2773/1999, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί από το άρθρο 4 του Νσχ, διατηρεί ειδική ρύθμιση υπέρ της Δ.Ε.Η., στην οποία χορηγείται άδεια παραγωγής, σε περίπτωση που ο διαγωνισμός κηρυχθεί άγονος (βλ. Έ. Αδαμαντίδου, ό.π., σελ. 18). Η ρύθμιση αυτή, ενδεχομένως, δημιουργεί ζήτημα ενόψει του πνεύματος και των κανόνων του κοινοτικού δικαίου που διέπουν την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (βλ. Χ. Συνοδινού, Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και κανόνες ανταγωνισμού, ό.π., σελ. 49-50).

9. Επί του άρθρου 5 παρ. 3 του Νσχ

Με την προτεινόμενη διάταξη εισάγεται η προϋπόθεση της έγκρισης από τον Διαχειριστή του Συστήματος, προκειμένου η Δ.Ε.Η. να μπορεί να χρησιμοποιεί το Σύστημα. Η προϋπόθεση της έγκρισης αυτής δεν απαιτείται για τη χρήση τεχνολογίας καλωδίων οπτικών ινών. Σύμφωνα, όμως, με το τρίτο εδάφιο της ανωτέρω διάταξης, ο Διαχειριστής μπορεί να αρνηθεί την έγκριση σε ορισμένες περιπτώσεις («μόνο αν η επιδιωκόμενη χρήση ενδέχεται να βλάψει την ασφαλή, αξιόπιστη και οικονομικά αποδοτική λειτουργία του Συστήματος»). Η πρόβλεψη αυτή χρήζει, ενδεχομένως διευκρίνισης, δεδομένου ότι, αν μεν η άρνηση έγκρισης αναφέρεται στη χρήση τεχνολογίας οπτικών ινών, καθίσταται, ίσως, περιττή, αφού ανωτέρω ορίζεται ότι δεν απαιτείται ούτε καν έγκριση για τη χρήση τεχνολογίας οπτικών ινών, αν δε αναφέρεται γενικά στη χρήση του Συστήματος, τότε επαναλαμβάνει, με άλλη διατύπωση, το (μη τροποποιούμενο) πρώτο εδάφιο του άρθρου 13 του ν. 2773/1999, σύμφωνα με το οποίο «η Δ.Ε.Η. μπορεί να χρησιμοποιεί ... το Σύστημα ... υπό τον όρο ότι δεν επηρεάζεται η ασφαλής, αξιόπιστη και οικονομικά αποδοτική λειτουργία του Συστήματος ...», από το οποίο θα μπορούσε, ως εκ τούτου, να απαλειφθεί η φράση «υπό τον όρο ... του Συστήματος».

10. Επί του άρθρου 6 παρ. 3 του Νσχ

Θα ήταν σκόπιμο να προβλεφθεί, ότι ο Διαχειριστής του Συστήματος οφείλει να παρέχει επαρκείς πληροφορίες, όχι μόνο στον διαχειριστή κάθε άλλου συστήματος, με το οποίο είναι διασυνδεδεμένο το δίκτυό του, όπως ορίζει η ανωτέρω διάταξη του Νσχ (και το άρθρο 9 περ. δ) της Οδηγίας), αλλά και στους χρήστες του δικτύου για την αποτελεσματική πρόσβασή τους σε αυτό, όπως ορίζει η διάταξη του άρθρου 9 περ. στ) της Οδηγίας.

11. Επί του άρθρου 8 του Νσχ

Με τη νέα ρύθμιση καθορίζονται τα κριτήρια για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Διαχειριστή του Συστήματος. Η Οδηγία ορίζει, στο άρθρο 10 παρ. 2, τα ελάχιστα κριτήρια που απαιτούνται για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Το υπό γ) κριτήριο, το οποίο δεν έχει μεταφερθεί στο άρθρο 8 του Νσχ, αφορά τη δυνατότητα συγκέντρωσης αποτελεσματικών εξουσιών στον Διαχειριστή, ώστε να μπορεί αυτός να λαμβάνει τις σχετικές (με τους πόρους που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία, τη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου) αποφάσεις, ανεξάρτητα από την ολοκληρωμένη επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας, στην περίπτωση που αποτελεί μέρος αυτής ως νομικό πρόσωπο. Με το κριτήριο αυτό ορίζεται, επίσης, ότι η μητρική επιχείρηση επιτρέπεται – υπό προϋποθέσεις – να δίνει εντολές σχετικά με την καθημερινή λειτουργία ή τις επιμέρους αποφάσεις, που αφορούν την κατασκευή ή

αναβάθμιση των γραμμών μεταφοράς.

12. Επί του άρθρου 9 παρ. 3 του Νσχ

Δεδομένου ότι η τροποποιούμενη περ. δ΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του ν. 2773/1999 περιλαμβάνει και τις υποπερ. αα) και ββ), οι οποίες παραμένουν ως έχουν, θα ήταν, ίσως, σκόπιμο να διευκρινισθεί ότι η αντικατάσταση της ανωτέρω περίπτωσης δ΄ αφορά μόνο το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της διάταξης αυτής.

13. Επί του άρθρου 12 παρ. 1 του Νσχ

Το άρθρο 22 παρ. 4 περ. α) και β) του νόμου 2773/1999, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί από το άρθρο 12 παρ. 1 του Νσχ, καθορίζει τα κριτήρια για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Διαχειριστή του Δικτύου Διανομής, ο οποίος αποτελεί διαχειριστή συνδυσασμένου δικτύου μεταφοράς και διανομής. Η Οδηγία ορίζει, στο άρθρο 17, τα ελάχιστα κριτήρια που απαιτούνται για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Το υπό γ) κριτήριο, το οποίο δεν έχει μεταφερθεί στο άρθρο 12 παρ. 1 του Νσχ, αφορά τη δυνατότητα συγκέντρωσης αποτελεσματικών εξουσιών στον Διαχειριστή, ώστε να μπορεί να λαμβάνει τις σχετικές (με τους πόρους που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία, τη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου) αποφάσεις, ανεξάρτητα από την ολοκληρωμένη επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας, στην περίπτωση που αποτελεί μέρος της ως νομικό πρόσωπο. Με το κριτήριο αυτό ορίζεται, επίσης, ότι η μητρική επιχείρηση επιτρέπεται – υπό προϋποθέσεις – να δίνει εντολές σχετικά με την καθημερινή λειτουργία ή τις επιμέρους αποφάσεις, που αφορούν την κατασκευή ή αναβάθμιση των γραμμών μεταφοράς.

14. Επί του άρθρου 15 παρ. 2 του Νσχ

Με την προτεινόμενη διάταξη εισάγεται παρέκκλιση από τις διατάξεις της Οδηγίας. Η δυνατότητα αυτής της παρέκκλισης δίνεται στα κράτη μέλη με το άρθρο 26 της Οδηγίας, το οποίο, όμως, προϋποθέτει την υποβολή, προς τούτο, αίτησης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία λαμβάνει τη σχετική απόφαση χορήγησής της, που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να προστεθεί, στο τέλος της διάταξης, η φράση «εφόσον έχει χορηγηθεί παρέκκλιση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26 της Οδηγίας 2003/54/ΕΚ».

15. Επί του άρθρου 18 του Νσχ

Η προτεινόμενη ρύθμιση αφορά όρους και προϋποθέσεις για τη χορήγηση (ή την άρνηση χορήγησης) άδειας κυριότητας και διαχείρισης των Απευθείας Γραμμών. Ερωτάται, εάν στις άδειες αυτές υπάγεται και η άδεια κατα-

σκευής Απευθείας Γραμμής, για τη χορήγηση της οποίας η Οδηγία απαιτεί, στο άρθρο 22 παρ. 2, 4 και 5, τον καθορισμό αντικειμενικών και αμερόληπτων κριτηρίων και τη συνδρομή συγκεκριμένων προϋποθέσεων (βλ. Μ.-Θ. Μαρινίου, Η πρόσβαση σε ενεργειακό δίκτυο, ό.π., σελ. 80).

16. Επί του άρθρου 19 παρ. 1 του Νσχ

Κατ' αντιστοιχία προς την ανωτέρω υπ' αριθμ. 4 παρατήρηση σχετικά με το άρθρο 2 παρ. 2 του Νσχ και δεδομένου ότι η νέα περ. γ', που προστέθηκε με αυτό στο άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 2773/1999, παραπέμπει στις διατάξεις του άρθρου 29 παρ. 2 του νόμου αυτού, οι οποίες τροποποιούνται με την προτεινόμενη διάταξη, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να προστεθεί στο πρώτο εδάφιο, μετά τη φράση «..., στα οποία περιλαμβάνονται οι χρεώσεις σύνδεσης και χρήσης,...», η φράση «καθώς και ο καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων για την παροχή υπηρεσιών εξισορρόπησης,...».

17. Επί του άρθρου 21 του Νσχ

Το άρθρο 21 του Νσχ προβλέπει τη θέσπιση κριτηρίων τεχνικής ασφάλειας και τεχνικών κανόνων σχετικά με τις ελάχιστες τεχνικές προδιαγραφές σχεδιασμού και λειτουργίας των εγκαταστάσεων, επιδιώκοντας την, κατά τούτο, ενσωμάτωση του άρθρου 5 της Οδηγίας στο εσωτερικό μας δίκαιο. Ωστόσο, η διατύπωση της ανωτέρω διάταξης του Νσχ («Με το ίδιο π.δ. μπορεί να παρέχεται εξουσιοδότηση ...») καταλείπει αμφιβολίες σχετικά με την πραγμάτωση της θέσπισης των τεχνικών κριτηρίων και κανόνων. Για τον λόγο αυτό, η ανωτέρω διάταξη θα έχρηζε, ενδεχομένως, διευκρίνισης, δεδομένου ότι το άρθρο 5 της Οδηγίας δεν αφήνει περιθώρια μη συμμόρφωσης προς τις διατάξεις του. Επίσης, σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο της Οδηγίας, τα ανωτέρω κριτήρια όχι μόνο δημοσιοποιούνται, αλλά και, περαιτέρω, κοινοποιούνται στην Επιτροπή (σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας 98/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22.7.1998, ΕΕ L 204 της 21.7.1998, σελ. 37, όπως αυτή τροποποιήθηκε από την οδηγία 98/48/ΕΚ, ΕΕ L 217 της 5.8.1998, σελ. 18).

18. Επί του άρθρου 28 παρ. 1 του Νσχ

Με τη διάταξη αυτή ορίζεται ότι, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθορίζονται οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, καθώς και οι κάτοχοι άδειας, οι οποίοι υποχρεούνται να παρέχουν τις υπηρεσίες αυτές. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 9 της Οδηγίας, τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για όλα τα μέτρα που θεσπίζουν για την εκπλήρωση υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας και παροχής υπηρεσιών

κοινής ωφέλειας, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του καταναλωτή και του περιβάλλοντος, και για τις πιθανές επιπτώσεις τους στον εθνικό και διεθνή ανταγωνισμό, και, στη συνέχεια, ενημερώνουν την Επιτροπή ανά διετία σχετικά με κάθε τροποποίηση των εν λόγω μέτρων.

19. Επί του άρθρου 27 παρ. 3 του Νσχ

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, η Δ.Ε.Η. καταρτίζει, εντός της προθεσμίας που αναφέρεται στην παράγραφο 1, Κανονισμό Πρόσβασης σε Πληροφορίες ο οποίος εγκρίνεται με απόφαση της Ρ.Α.Ε.. Σκόπιμος θα ήταν, ενδεχομένως, ο ακριβής καθορισμός της ανωτέρω προθεσμίας, δεδομένου ότι στην παραπεμπόμενη παράγραφο 1 του άρθρου 27 του Νσχ αναφέρονται δύο προθεσμίες.

20. Επί του άρθρου 26 παρ. 2 του Νσχ

Σκόπιμη θα ήταν, ενδεχομένως, για λόγους πληρότητας και σαφήνειας, η προσθήκη της λέξης «ήδη», μετά τη φράση «Το προσωπικό της Δ.Ε.Η. Α.Ε.».

Αθήνα, 21.11.2005

Οι εισηγητές
Μαριάνθη Καλυβιώτου
Δημήτριος Κανελλόπουλος
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών